

Фатих Баушканан

**КАСЫМ ТЫНЫСТАНОВДУН ӨМҮР БАЯНЫ ЖАНА ЧЫГАРМАЧЫЛЫГЫ
ЖӨНҮНДӨ БИБЛИОГРАФИЯЛЫК ИЛИКТӨӨ**

Fatih Başkapan

**KASIM TINISTANOV'UN HAYATI VE ESERLERİ ÜZERİNE
BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ**

Фатих Баушканан

**БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ ОЧЕРК О ЖИЗНИ И ТВОРЧЕСТВЕ
КАСЫМА ТЫНЫСТАНОВА**

Fatih Bashkapan

**BIBLIOGRAPHY EXPERIMENT ON THE LIFE AND WORKS
OF KASYM TINISTANOV**

УДК: 82.821/941

Касым Тыныстанов белгилүү кыргыз агартуучусу болуп эсептелет. Кыргыз тили жана кыргыз адабий тилинин негизделиши сыяктуу ар кандай темаларда жасаган илимий изилдөөлөрү менен кыргыз элинен чыккан эң алгачкы доцент жана профессор болгон. 37 жаш кыска өмүрүндө илимий карьерасы менен биргеликте ар кандай социалдык жана саясий иш-аракеттерге аралашкан Тыныстановдун аты кыргыз тарыхында алтын тамгалар менен жазылып калды.

Бул изилдөөнүн максаты кыргыз социалдык, саясий жана илимий тармагына чоң таасир тийгизген Касым Тыныстанов боюнча жасалган изилдөөлөрдү бир библиография катары чыгаруу болуп эсептелет. Тема боюнча жасала турган изилдөөлөргө пайда келтирүү максатында Касым Тыныстанов боюнча жасалган изилдөөлөрдү камтыган бир библиографиялык изилдөө даярдалды.

Библиографиядагы маалыматтар «Касым Тыныстановдун эмгектери» жана «Касым Тыныстанов боюнча жасалган изилдөөлөр» деп эки тема алдында классификацияланып түзүлдү жана авторлордун аттары изилдөө иштериндеги сыяктуу, башкача айтканда түп нускасы эске алынуу менен көрсөтүлдү.

Негизги сөздөр: *Касым Тыныстанов, Кыргызстан, кыргыз тили, кыргыз адабияты, библиография.*

Касым Тыныстанов – разносторонний кыргызский просветитель. Он стал первым доцентом и профессором среди кыргызов, который провёл исследования по различным темам, таким как создание кыргызской грамматики и кыргызского литературного языка. В течение 37 лет своей короткой жизни, помимо научной карьеры, Тыныстанов также занимался различными социальными и политическими работами и занял особое место в истории Кыргызстана.

Цель данной статьи – представить исследования Касыма Тыныстанова и раскрыть библиографию о его работах. Она была написана для того, чтобы исследователи могли извлечь пользу из этой работы.

Ссылки в статье подразделяются на два заголовка: «Исследования Касыма Тыныстанова» и «Исследования о работах Касыма Тыныстанова» и предоставлены в соответствии с датой библиографической публикации.

Ключевые слова: *Касым Тыныстанов, Кыргызстан, кыргызский язык, кыргызская литература.*

Kasım Tınıstanov, çok yönlü bir Kırgız aydınıdır. Kırgız dili grameri ve Kırgız edebi dilinin oluşturulması gibi çeşitli konularda yaptığı ilmi çalışmalarla Kırgızlar arasında çıkan ilk doçent ve profesör olmuştur. 37 yıllık kısa hayatına ilmi kariyerin yanı sıra çeşitli sosyal ve siyasal çalışmalar da sığdıran Tınıstanov, adını Kırgız tarihine altın harflerle yazdırmayı başarmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Kırgız sosyal, siyasal ve ilim hayatını derinden etkileyen Kasım Tınıstanov üzerine yapılmış çalışmalarını bibliyografya olarak ortaya koymaktır. Konu hakkında yapılacak araştırmalara fayda sağlamak amacıyla Kasım Tınıstanov üzerine yapılan çalışmalarını içeren bir bibliyografya denemesi hazırlanmıştır.

Bibliyografyada yer alan künyeler, “Kasım Tınıstanov’un Yaptığı Çalışmalar” ve “Kasım Tınıstanov Hakkında Yapılan Çalışmalar” olarak iki başlık altında tasnif edilerek, düzenlenmiş ve yazar isimleri çalışmalardaki gibi orijinallerine sadık kalarak verilmiştir.

Anahtar kelimeler: *Kasım Tınıstanov, Kırgızistan, kırgız dili, kırgız edebiyatı, bibliyografya.*

Kasym Tynystanov is a versatile Kyrgyz educator. He became the first professor among the Kyrgyz who conducted the studies on various topics, such as the creation of Kyrgyz grammar and the Kyrgyz literary language. During 37 years of his short life, in addition to his scientific career, Tynystanov also engaged in various social and political works and took a special place in the history of Kyrgyzstan.

The purpose of this article is to present Kasym Tynystanov's researches and to disclose a bibliography on his work. It was written so that researchers could benefit from this work.

References in the article are divided into two headings: "Studies of Kasym Tynystanov" and "Studies on the work of Kasym Tynystanov" and provided in accordance with the date of the bibliographic publication.

Key words: *Kasym Tynystanov, Kyrgyzstan, kyrgyz language, kyrgyz literature.*

1. GİRİŞ

Kasım Tınıstanov, 1901 yılında Isık Köl ilçesinin Çarpıktı köyünde dünyaya gelmiştir. 1909-1912 arası Çarpıktı'daki Müslüman Mektebinde eğitim görüp ardından bir yıl Sazanovka köyündeki Özbek medresesine devam etmiş, 1914-1916 arası ise Karakol'da Rus göçmenleri için kurulmuş olan Rus-Tüzem mektebinde

okumuştur. 1924 yılında ise Taşkent'teki Kazak-Kırgız enstitüsünden mezun olmuştur.

Devlet adamı, yazar, şair ve gazeteci olan Tınıstanov, Çağdaş Kırgız dilbiliminin kurusu ve Kırgızların ilk profesörüdür.

Birçok gazete ve dergide yazarlık ve redaktörlük görevlerinde bulunmuş, çeşitli eğitim kurumlarında hocalık ve yöneticilik ve Kazak-Kırgız ilmi komisyonu üyesi yapmıştır.

1932 yılında doçent, 1936 yılında ise profesör olmuştur.

K. Tınıstanov, yazılı Kırgız edebiyatının ve Kırgız dilbiliminin öncülerindedir. Arap harfli Kırgız alfabesini geliştirenlerden biri olmuş, daha sonraki dönemlerde Latin ve Kiril alfabesine geçiş esnasında alfabe komisyonlarında yer almıştır.

Çağdaş Kırgız dilinin ilk defa gramerini yazmış, gramer terimlerini tesis etmiş ve imla prensiplerini ortaya koymuştur.

Gençliğinde Kazak, Kırgız ve Karakalpak aydınlarının kurduğu, bağımsızlık taraftarı milli bir oluşum olan Alaş Partisinin içerisinde de bulunmuş olan Tınıstanov, bu dönem yaptığı çalışmalar nedeniyle hapse atılmış ve 6 Kasım 1938'de öldürülmüştür.

1958 yılında askeri mahkeme giyabında yeniden yargılanmasına karar vermiş ve öldürüldükten 20 yıl sonra beraat etmiştir.

Özellikle Kırgızistan'da, Kasım Tınıstanov ile ilgili pek çok çalışma yapılmıştır ve yapılmaktadır. Bu çalışmaların bir araya getirilmesi, Kasım Tınıstanov üzerine yapılan çalışmaları bir bütün halinde görmemizi sağlamanın yanı sıra, bu sahada araştırma yapacak olanlara kaynak tarama açısından da kolaylık sağlayacaktır.

Bu araştırma daha çok Kırgızca ve Rusça yapılmış olan kitap ve makaleleri ihtiva etmektedir. Gazeteler ise kapsam dışında bırakılmıştır. Çalışmada, Kasım Tınıstanov'un kendi yaptığı çalışmalardan başlayarak konu hakkında yapılmış olan inceleme, araştırma ve çalışmaların tespit edilmesine gayret gösterilmiştir. Ulaşılabilen ve kayda değer görülen çalışmalar ise yayımlanış tarihlerine göre sıralanmış ve yayınlar kısaca tanıtılmıştır.

Eserlerin künyeleri yayımlandıkları tarihe göre sıralanmış ve yazar isimleri verilirken yapılan çalışmanın orijinalin nasıl ise o şekilde verilmiştir.

2. BİBLİYOGRAFYA

2.1. Kasım Tınıstanov'un Yaptığı Çalışmalar:

1) Tınıstanov, Kasım (1924): *Okuu Kitebi – Birinçi Başkış Mektepter Üçün*, Orto Aziya Basma Söz Taratuu Mekemesi, Taşkent: 94 s.

(Başlangıç mektebi öğrencilerine okuma-yazma öğretmek amacıyla hazırlanan Arap harfli bu kitapta, çeşitli okuma parçaları ve şiirler bulunmaktadır.)

2) Tınıstanov, Kasım (1925): *Kasımın İrlarının Cıynağı*, SSSR Elderinin Borobrduk Basması, Moskva: 113 s.

(K. Tınıstanov'un 1925 yılına kadar kaleme aldığı şiirlerinin toplandığı eserdir. (Görülmedi. / Botayarov Kambaralı ve diğerleri (1989): s. 557)

3) Tınıstanov uulu, Kasım (1927): *Okuu - Cazuu Bil*, Tsentralnoe İzdatelstvo Narodov Soyuzu S.S.R., Moskva: 47 s.

(İleri yaştakilere okuma-yazma öğretmek amacıyla hazırlanmış bir alfabe kitabıdır. Arap harfli Kırgız alfabesiyle basılmış olan bu eserde; alfabe, kelimeler ve basitten zora doğru giden Kırgızca metinler yer almaktadır. Kitap resimlidir.)

4) Tınıstanov, Kasım (1927): *Bizdin Til*, Taşkent.

(Kırgız dilindeki ses ve heceleri öğretmek amacıyla hazırlanmış bir eserdir. Arap harflidir.) (Görülmedi. / K. Tınıstanov (2001))

5) Tınıstanov, Kasım (1928): *Ene Tili: Kırgız Tilindegi Tıbıştardı cana Söz Bütöörün Tanıtıkç Kitebi: Canı Tamga menen 1-basılışı*, Kırgızmambas, Firunze: 58 s.

(Kırgız dilindeki ses ve heceleri anlatan ses bilgisi kitabının ilk baskısıdır. Bu kitap 1929 ve 1930 yıllarında tekrar basılmıştır. Eser “yeni harflerle” yani Latin alfabesiyle basılmıştır. (Görülmedi. / Botayarov Kambaralı ve diğerleri (1989): s. 557)).

6) Tınıstanov, Kasım (1929): *Ene Tili: Kırgız Tilindegi Tıbıştardı cana Söz Bütöörün Tanıtıkç Kitebi*, Kırgızmambas, Firunze: 58 s.

(Kırgız dilindeki ses ve heceleri anlatan ses bilgisi kitabıdır. Latin harfleriyle basılmıştır. (Görülmedi. / Botayarov Kambaralı ve diğerleri (1989): s. 557)

7) Tınıstanov uulu, Kasım (1929): *Canı Ayıl / 1 Baskış Mektepderdin 1. Bölümdörü üçün Arnalğan Okuu Kitebi*, Prunza: 74 s.

(Başlangıç mekteplerinin 1. bölümü için hazırlanan bu okuma kitabının içerisinde, yazara ait çeşitli şiir ve düz yazılar bulunmaktadır. Kitap Latin harfleriyle basılan ilk eserlerden biri olarak kabul edilir. Arap alfabesinden Latin alfabesine geçiş evresinde yayımlanan kitapta, büyük harf kullanılmamıştır. (Sadece kapağı görüldü. / K. Tınıstanov (2001)).

8) Tınıstanov, Kasım (1930): *Ene Tili: Kırgız Tilindegi Tıbıştardı cana Söz Bütöörün Tanıtıkç Kitebi*, Kırgızmambas, Firunze: 52 s.

(Kırgız dilindeki ses ve heceleri anlatan ses bilgisi kitabıdır. Latin alfabesiyle basılmıştır.) (Görülmedi. / Botayarov Kambaralı ve diğerleri (1989): s. 557).

9) Tınıstanov, Kasım (1931): *Ene Tilibiz: 1-baskış Mektepter cana Özünçö Okuuçu Çondor Üçün*, SSSR Elderinin Borborduk Basması - Kırgızmambas, Moskva: 122 s.

(Başlangıç mektepleri ve büyükler için hazırlanmış Kırgızca gramer kitabıdır. Latin harfleriyle basılmıştır).

10) Qasım (1932): *Til Sabağı: İki Cıldıktar Üçün Kırgız Tilinin İş Kitebi*, Kırmembas, Purunza / Orazmembas, Taşkent: 52 s.

(Latin alfabesiyle basılmıştır. Kırgız dili çalışma kitabıdır. Eser resimli olarak hazırlanmıştır).

11) Tınıstanov Q. (1934): *Kırgız Tilinin Morfoloğiyası / 5 cana 6 cıl üçüm til sabaktarı*, Kırmembas, Firunze: 85 s.

(5 ve 6. sınıflara okutulmak üzere hazırlanmış Biçim Bilgisi kitabıdır. Latin harfleriyle kaleme alınmıştır.)

12) Tıstanov, Kasım (1934): Kırgızdın Adabiy Tilinin Canı Dolbooru, Kırgızmembas, Firunze: 44 s. (Eserin adı “Kırgız Edebi Dilinin Yeni Kılavuzu”dur. (Görülmedi. / Botayarov Kambaralı ve diğeri (1989): s. 557)).

13) Tıstanov, Kasım (1934): Proekt Novoy Orfografii Kirgizkogo Literaturnogo Yazıka, Kirgizgosizdat, Firunze: 44 s.

(Eserin adı Türkiye Türkçesine “Kırgız Edebi Dilinin Yeni İmlasının Kılavuzu” şeklinde çevrilebilir. Latin harfli Kırgız yazı dilinin imla kuralları verilmiştir. (Görülmedi. / Botayarov Kambaralı ve diğeri (1989): s. 557))

14) Tıstanov, Q (1936): *Kırgız Tilinin Sintaksisi – 6-7-8- Çıldar Üçün*, Kırgızmembas, Firunze: 135 s.

(Söz dizimi kitabıdır. Latin harfleriyle basılmıştır. Kırgız dilinin sentaksı ayrıntılı olarak incelenmiştir. Eserin redaktörü K. Yudahin’dir.)

15) Tıstan uulu, Kasım (Redaktör: J. Bekturov) (1991): *Adabiy Çığarmalar*, Adabiyat, Bişkek: 191 s.

(Kasım Tıstanov’un şiirleri, hikayeleri ve dramalarının toplandığı bir eserdir.)

16) Tıstan uulu, Qasım (1998): *Ene Tilibiz*, Bişkek: 142 s.

(Kasım Tıstanov’un 1928 yılında Latin harfleriyle basılan Kırgızca gramer kitabının tıpkıbasımıdır. Bu eserde de cümleler Arap alfabesinde olduğu gibi küçük harfle başlar. Büyük harf hiç kullanılmamıştır.)

17) Tıstanov, Kasım (2001): *Algaçkı Emgekter*, Bişkek: 273 s.

(Kitap, Tıstanov’un Oku Cazu Bil, Bizdin Til, Canı Aylı ve Til Sabağı eserlerinin Kiril harflerine aktarılmış şeklidir. Ayrıca kitabın sonuna Oku Cazu Bil ve Bizdin Til eserlerinin Arap harfli tıpkıbasımları da eklenmiştir.)

18) Tıstanov, Kasım (2004): *Kapastan Çıkkın İrlar*, Bişkek: 141 s.

(Kasım Tıstanov Fonu tarafından hazırlanan kitapta, Tıstanov’un kitapları ile çeşitli gazete ve dergilerde yayınlanan şiirleri toplanmıştır.)

19) Tıstanov, Kasım (2012): “O Perehode k Novomu Alfavitu”, *El Döölötü – Ene Til*, Turar, Bişkek: s. 11-15.

(Çeşitli dil âlimi ve şairlerin kaleme aldığı Kırgız dili hakkındaki makale ve şiirlerin toplandığı bu eserde, Tıstanov’un 1926 yılında yazdığı “Yeni Alfabeğe Geçiş” başlıklı makaleye de yer verilmiştir. Tıstanov bu Rusça makalede, Kırgız dilindeki alfabe değişikliklerini ele almıştır.)

2.1. Kasım Tıstanov ve Eserleri Üzerine Yapılan Çalışmalar:

1) Botayarov, Kambaralı ve diğeri (1989): “Tıstanov Kasım”, Pisateli Sovetskogo Kirgizstana, Adabiyat, Firunze: s. 556-558.

(“Kırgızistan Sovyet Yazarları” adlı bu eserin 556-558. sayfaları arasında K. Tıstanov’un hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmektedir.)

2) Oruzbaeva Bübüyna (1995): “Kırgız Til İlimi cana Kasım Tıstanov”, *Kırgız Til İliminin Manilüü Maseleleri*, İlim, Bişkek: s. 377-393.

(Kitapta, Bübüyna Oruzbaeva’nın Kırgız dili ile alakalı kaleme aldığı çeşitli makaleler toplanmıştır. B. Oruzbaeva bu kitaptaki “Kırgız Dil Bilimi ve Kasım Tıstanov” makalesinde, K. Tıstanov’un Kırgız dili ilgili çalışmalarını incelemiştir.)

3) Bektenov, Ziyaş (1996): “Kasım Tıstanov”, *Zamandaştarım Cönündö Eskerüü*, Bişkek: s. 32-60.

(Ziyaş Bektenov bu eserinde, aynı dönemde yaşadığı önemli şahsiyetler hakkındaki anı ve bildiklerini kaleme almıştır. Eserin 32-60 sayfaları arası K. Tıstanov’a ayrılmıştır.)

4) Şapovalov, Vyaçeslav (1997): *Zalojnik – Kniga Stihov*, Bişkek: 204 s.

(Çeşitli şairlerin şiirlerinin bir araya toplandığı kitapta Kasım Tıstanov’un “Canlı Mirza Poeması”nın Rusça tercümesine de yer verilmiştir. Tıstanov’un bu şiiri 121-140. sayfalar arasındadır.)

5) Çumanov, J. ve Abdıkalkova A. (1998): “Ekinin Biri ce Kasım Tıstanov’dun Murasınan Çukay Kep”, Vestnik KGNU, Seriya Filologicheskie Nauki, Vıpusk 2, Bişkek: s. 108-116.

(Makalede, Sovyet döneminde unutturılmaya çalışılan iki büyük Kırgız milli aydınından biri olan K. Tıstanov’un hayatı, edebi çalışmaları ve siyasi mücadelesi ele alınmaktadır. Makalede bahsi geçen diğeri aydın ise Moldo Kılıç’tır.)

6) Abdıkalkova A.A. (1998): “Kasım Tıstan uulu – Kırgız Tilindegi Linguistikalık Terminder cana Orfografiya Maselesi”, Vestnik KGNU, Seriya Filologicheskie Nauki, Vıpusk 2, Bişkek: s. 150-157.

(Makalede K. Tıstanov hakkında kısaca bilgi verilmiş ve Tıstanov’un, dil bilgisi kitaplarında terminoloji ve imlayı nasıl kullandığı incelenmiştir.)

7) Caparov, Ş. ve Sıdkova T. (2000) “Kasım Tıstanov’dun Kol Cazma Emgekteri”, *Turkologiyalık İzildöölör*, Bişkek: s.33-39.

(Kitapta çeşitli Türkoloji makaleleri bir araya getirilmiştir. Kitabın 33-39. sayfaları arasındaki bu makalede, Tıstanov’un el yazma eserleri ele alınıp incelenmiştir.)

8) Sooronov, Omor (2001): *Kalıgul, Arstanbek cana Kasım Tıstanovdun Kol Cazmalarının İlimiy Sipattaması*, Manas Tanuu cana Körköm Madaniyattın Uluttuk Borboru, Bişkek: 84 s.

(Eser, Kalıgul, Arstanbek ve K. Tıstanov’un el yazmalarını ele alıp inceleyen ilmi bir çalışmadır.)

9) Stanaliev, Samsak (2001): *Kasım Tıstanov – Çağılgandı Köz Caşı*, Mamlekettik Til cana Entsiklopediya Borboru, Bişkek: 480 s.

(Eser, Kasım Tıstanov’un hayatı, siyasi mücadelesi ve yaptığı çalışmaları anlatan bir romandır.)

10) Uluttuk İlimder Akademiyası Til İlimi İnstitütü (2002): *Kasım Tıstanov – XX Kılımdın Uluu İnsanı*, Bişkek: 239 s.

(Kitapta, Kasım Tıstanov’un 100. Yılı dolayısıyla gerçekleştirilen konferansta sunulan bildiri ve makaleler yer almaktadır.)

11) Alımkulova N. (2002): “K. Tınıstanov cana Ekonomikalık Terminder Maselesi”, *Kasım Tınıstanov – XX Kılımdın Uлуу İnsanı*, Uluttuk İlmder Akademiyası Til İlimi İnstitütü, Bişkek: s. 73-80.

(Makalede, Kırgızca ekonomi terimleri ve Kasım Tınıstanov’un terminoloji meselesine dair görüşleri yer almaktadır.)

12) Bazarbaeva M. (2002): “K. Tınıstanovdun Grammatikalık Tablıtsaları”, *Kasım Tınıstanov – XX Kılımdın Uлуу İnsanı*, Uluttuk İlmder Akademiyası Til İlimi İnstitütü, Bişkek: s. 115-120.

(Makalede, Tınıstanov’un hazırladığı gramer tabloları hakkında bilgi verilmektedir.)

13) Akmatalliev A. (2002): “Kasım Tınıstanovdun Poetikalık Murası” *Kasım Tınıstanov – XX Kılımdın Uлуу İnsanı*, Uluttuk İlmder Akademiyası Til İlimi İnstitütü, Bişkek: s. 180-187.

(Makalede, Tınıstanov’un şiirleri ve şairliği incelenmektedir.)

14) Payzulaeva K. U. (2002): “O Literaturnom Nasledii K. Tınıstanova”, *Kasım Tınıstanov – XX Kılımdın Uлуу İnsanı*, Uluttuk İlmder Akademiyası Til İlimi İnstitütü, Bişkek: s. 188-191.

(“K. Tınıstanov’un Edebi Mirası” adını taşıyan bu makalede, K. Tınıstanov’un edebi şahsiyeti ele alınmaktadır.)

15) Narınbaeva N. (2002): “K. Tınıstanov Korköm Kotormo Başatında”, *Kasım Tınıstanov – XX Kılımdın Uлуу İnsanı*, Uluttuk İlmder Akademiyası Til İlimi İnstitütü, Bişkek: s. 192-199.

(Kasım Tınıstanov’un çevirmenlik yeteneği ve Rusçadan çevirdiği edebi eserler incelenmektedir.)

16) Tillebaev, C. (2002): “İstoriya Odnogo Perevoda (“Manas” i K. Tınıstanov)”, *Kasım Tınıstanov – XX Kılımdın Uлуу İnsanı*, Uluttuk İlmder Akademiyası Til İlimi İnstitütü, Bişkek: s. 200-205

(Rusça kaleme alınan bu makale, “Bir Çevirinin Hikayesi (“Manas” ve K. Tınıstanov)” adını taşımaktadır.)

17) Manastanu cana Korköm Madaniyatın Uluttuk Borboru (2002): “Tınıstanov Kasım” *Kırgız Adabiyatının Tarihi*, Tom VI, s. 45-59. Bişkek.

(Kırgız Edebiyat Tarihi ansiklopedisinin 6. cildinde yer alan maddede K. Tınıstanov’un hayatı ve edebi kişiliği irdelenmiştir.)

18) Kırgız Respublikasının Bilim cana Madaniyat Ministirligi (2002): “*Kırgız Adabiyatı-Hrestomatiya 2-Bölük*”, Bişkek.

(Üniversiteler için hazırlanmış olan bu kitabın 8-11. sayfaları arasında K. Tınıstanov hakkında kısa bilgi ve 3 şiirinden parçalar mevcuttur.)

19) Abdıkalkov, A. A. (2003): *Kasım Tınıstanov cana Kırgız Til İliminin Ayrım Maseleleri*, Bişkek: 152 s.

(Eserde Tınıstanov’un dilbilimi çalışmaları, Kırgız dilbiliminin durumu ve problemleri ele alınmaktadır.)

20) Canıbekov, Ç. (2003): *Kasım Tınıstanov – Jizn i Tvorçestvo*, Bişkek: 290 s.

(Rusça kaleme alınan eserde K. Tınıstanov’un hayatı ve edebi kişiliği incelenmiştir.)

21) Sadıralieva, G. (2003): “K. Tınıstanovdun İlimiy Emgekterinde Lingvistikalık Terminder”, *Akade-*

mik M. Yunusaliev cana Kırgız Filologiyası (İlimi Makalalar Cıynağı), Bişkek: s. 276-282.

(Makalede, Tınıstanov’un dilbilimi kitaplarında kullandığı gramer terimleri incelenmiştir.)

22) Asakeeva, D. C. (2003): “K. Tınıstanov’dun Çığarmaçılığın İzildöö Tarihi”, *Akademik M. Yunusaliev cana Kırgız Filologiyası (İlimi Makalalar Cıynağı)*, Bişkek: s. 426-445.

(Makalede Tınıstanov’un eserlerinin ne zamandan itibaren ve hangi şekilde araştırıldığı incelenmektedir.)

23) Mamlekettik Til cana Entsiklopediya Borboru (2004): “Tınıstanov Kasım”, *Kırgız Adabiyatı Entsiklopediyalık Okuu Kuralı*, Bişkek: s. 218-219.

(Bu ansiklopedi maddesinde T. Tınıstanov’un hayatı ve eserleri ile alakalı kısaca bilgi verilmiştir.)

24) Oruzbaeva, B.O. (2004): “Kasım Tınıstanov: Kırgız Til İliminin Negiz Saluuçusu”, *Kırgız Tililimi-Tom II*, Bişkek: s. 151-152.

(Kırgız diliyle ilgili bu eserin 151-152. sayfalarında, Tınıstanov’un Kırgız dilbilimi ile alakalı yaptığı çalışmalara değinilen bir bölüm mevcuttur.)

25) Cetigenov, A. (2004): “Kasım Tınıstanov’dun Kırgız Til Grammatikası”, *Kırgız Tilinin Uçurku Abalı cana Keleçegi*, Bişkek: s. 9-12.

(Kitabın bu bölümünde Tınıstanov’un gramer kitapları ile alakalı çalışmalarına değinilmektedir.)

26) Cetigenov, A. (2004): “Tınıstanovdun Grammatkasına Kayrılıuğa Mezgil Cetti”, *Kırgız Tilinin Uçurku Abalı cana Keleçegi*, Bişkek: s. 73-78

(Eserin “Tınıstanov’un Gramerine Dönme Vakti Geldi” başlıklı bölümünde, Tınıstanov’un gramer çalışmalarına ve çağdaş Kırgız Dili gramer kitaplarının bu eserler temelinde yeniden ele alınması gerektiğine değinilmektedir.)

27) Cetigenov, A. (2004): “K. Tınıstanovdun Grammatikası Cönündö Kısaça Bayandama”, *Kırgız Tilinin Uçurku Abalı cana Keleçegi*, Bişkek: s. 148-157.

(Eserdeki “K. Tınıstanov’un Grameri Hakkında Kısaça Açıklama” adlı bölümde, Tınıstanov’un gramer çalışmaları ve gramerciliği ele alınmıştır.)

28) Oruzbaeva, B. O. (2004): “Kasım Tınıstanov: Lingvist”, *Kırgız Tililimi-Tom II*, Bişkek: s. 229-231

(Eserin 229-231. sayfaları arasındaki bu bölümde, Tınıstanov’un dilciliği incelenmektedir.)

29) Cigitov, Salıcan (2006): “Kasım Tınıstanov (1901-1938)”, *Türk Yurdu Dergisi*, Ankara, s.79.85.

(K. Tınıstanov’u konu alan bir makale yer almaktadır. Makalede Tınıstanov’un kişiliği, edebi şahsiyeti vb. konularda ayrıntılı bilgiler verilmektedir.)

30) Cigitov, Salıcan (2006): “Kasım Tınıstanov”, *Salıcan Cigitov ve Dünyası (Haz: Söylemez, Orhan ve Göz, Kemal)*, Bişkek: s.43-53

(Salıcan Cigitov’un çeşitli makalelerinin bir araya toplandığı bu çalışmanın 43-53. sayfaları arasında K. Tınıstanov’u konu alan bir makale yer almaktadır. Makalede Tınıstanov’un kişiliği, edebi şahsiyeti vb. konularda ayrıntılı bilgiler verilmektedir.)

31) B. Maksutov (2007): “Tınıstanov Kasım”, *Manas Babamızdan Bugünkü Küngö Çeyin*, Bişkek: s. 274-279.

(Kırgızların önemli kahraman, devlet adamı, tarihçi, yazar ve aydınları hakkında bilgi verilen eserde bir bölüm de Kasım Tımistanov'a ayrılmış; hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir.)

32) U.B. Kultaeva (2007): *Kırgız Tarihi Roman-darının Canrdık Özgölüğü*, Bişkek (Eserin 196-209. sayfaları arasında S. Stanaliev'in, Tımistanov'un hayatını kaleme aldığı *Çiğilğan Köz Caşı* adlı tarihi roman hakkında bilgi verilmektedir.)

33) V. Musaeva(2007): *Körköm Söz Kudureti*, 160 s., Bişkek. (Kırgız Edebiyatçıları hakkında kısa bilgi eserlerinden bölümler bulunan kitabın 78. sayfasında K. Tımistanov hakkında kısa bilgi ve "Böbök Termetkende" şiirine yer verilmiştir.)

34) B. Maksutov (2008): *Kırgızdın Belgilüü Ağartıçuuları*, 46 s. Bişkek. (Eserde ünlü Kırgız alimleri İ. Arabayev, K. Karasaev ve K. Tımistanov'un hayatları ve çalışmaları hakkında bilgi verilmektedir. Kitabın 36-46. sayfaları K. Tımistanov'a ayrılmıştır.)

35) S. Maksutova (2008), *Kasım Tımistanov - Kırgız İlimindegi Cıldız*, 210 s., Biyiktik, Bişkek. (İki bölümden oluşan eserin birinci bölümü S. Maksutova tarafından kaleme alınmıştır. Bu bölümde Tımistanov'un hayatı, eserleri, edebi kişiliği vb. ayrıntılı olarak incelenmiştir. İkinci bölümde ise 1988 yılından itibaren gazete ve dergilerde Tımistanov ile alakalı yazılan makale ve yazılara ter verilmiştir.)

36) C. Çomonov(2009): *Kırgız Tilin Okutuunun Teoriyası cana Praktikası*, Bişkek. (Eserin 173-256. Sayfaları arasında yer alan "Kırgız Tilin Okutuunun Teoriyadağı cana Praktikadağı Abalı cana Alardı Örkündötüünün Coldoru" başlıklı 2. bölümünde Kasım Tımistanov'un Kırgız Dili grameri ile alakalı yaptığı çalışmalar ve Kırgız dilbilimciliğindeki yeri hakkında ayrıntılı bir çalışma mevcuttur.)

37) Kırgızistan Respublikasının Uluttuk İlimder Akademiyası (2009): *Azırkı Kırgız Adbiy Tili*, Bişkek. (Çaşdaş Kırgız Edebi Dili adlı kitabın 17-19. Sayfaları arasındaki "Kırgız Tilinin Kalıptanuu Dooru" adlı

bölümünde, Kasım Tımistanov'un Kırgız dilinin edebi dil olmasına yaptığı katkılara değinilmektedir.)

38) A. Akmatalliev (2010): *Kırgız Adabiyatı: Tarih cana Mezgil*, 918 s., Bişkek. (Eser Kırgız edebiyatı ve ede şahsiyetlerini ele almaktadır. Eserin 355-358. sayfaları K. Tımistanov'un edebi şahsiyeti hakkındadır.)

39) S. Rısbayev, ... (2010): *Kırgız Akın-Cazuuçuları / Baldarğa 2-Kitep*, Bişkek. (Çocuklara için hazırlanmış iki ciltlik kitapta Kırgız şair ve yazarlarının şiir ve hikayeleri bulunmaktadır. Kitabın ikinci cildinin 276-279. sayfaları arasında Tımistanov'un kısaca hayatı ve altı adet kısa manzumuna yer verilmiştir.)

40) A. Murzaev, A. Musaeva (2011): *K. Tımistanov: Kılmıdar Kınında*, 92 s. 28., Bişkek. (Eserde K. Tımistanov'un hayatı, kişiliği ve yaşadığı zorluklar ve öldürülmesi ile alakalı 6 makale mevcuttur.)

41) D. Ş. Kızaeva, G. T. Gulya (2011): *Kasım Tımistanov – Talant i Sudba*, 413 s., Bişkek (Kasım Tımistanov'un hayatı, mücadelesi ve edebi kişiliği ayrıntılı olarak ele alınıp incelenmektedir.)

42) D. Asakeeva(2012): "Kasım Tımistanov cana Folkolor" *Kırgız Adabiyatının Maseleleri*, s.6-14., Bişkek. (Kitabın 6-14 sayfaları arasında Tımistanov'un Kırgız folkloruyla alakalı yaptığı çalışmalar ele alınıyor.)

43) D. Asakeeva(2012): "Kasım Tımistanov'dun Çığarmaçılığının Sındalış cana İzlideniş Tarihi" *Kırgız Adabiyatının Maseleleri*, s.76-104., Bişkek. (Kitabın bu bölümünde Tımistanov'un edebi şahsiyeti ve eserlerinin araştırılması ele alınmıştır.)

44) D. Asakeeva (2012): "Kasım Tımistanov "Manas" Eposu Tuuralu" *Kırgız Adabiyatının Maseleleri*, s.339-346., Bişkek. (Kitabın bu bölümünde Tımistanov'un Manas Destanı ile ilgili yazdıkları ele alınmıştır.)

45) İ. V. Gorina (2014): " "Akademiçeskie Veçera" K. Tımistanova", Vestnik KRSU, Tom(Cilt) 14, No.11, s. 16-20, Bişkek (Makalede K. Tımistanov'un "Akademiçeskie Veçera" adlı draması temelinde dönemin tiyatrosu incelenmiştir.)

Рецензент: к.филол.н. Абдиев Т.К.